24-мĕш çул тухать. Хакĕ 15 пус.

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

1941
НОЯБРЬ
21
ЭРНЕКУН
275 (5990) №

Чăваш Коммуни

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАÇАЧĔ.

Хĕрлĕ çар пирĕнтен тăтăшах пулăшу илсе тăтăр

Ирсĕр те хаяр тăшман пирĕн тăван çĕршывăн пуянлăхĕсене, эпир туса хатĕрленĕ пурлăхсене, пирĕн çĕрсене, пирĕн хуласемпе ялсене, фабрикăсемпе заводсене туртса илме хапсăнать, ирĕклĕ совет халăхне нимĕç баронĕсен чурисем тума, пирĕн халăха вĕлерсе пĕтерме ĕмĕтленет. Тискер ĕмĕчĕсене пурнăçа кĕртес шутпа, Гитлер хăйĕн йыткĕтĕвĕсене совет çĕршывĕ çине кĕртсе ячĕ. Нимĕçсен фашистла йыткĕтĕвĕсем Мускав, Ленинград, Ростов хулисене пырса кĕресшĕн. Çĕршыв умĕнче пысăк хăрушлăх тăрать. Пилĕк уйăх хушши пынă вăрçăра пирĕн Хĕрлĕ Çарпа Хĕрлĕ Флот тăшманăн юнне нумай тăкрĕç. Анчах тăшман нимĕнле жертвăсем умĕнче те чарăнса тăмасть. Вăл мĕнпур вăйсене пухса çĕнĕ те çĕнĕ отрядсем çапăçăва кĕртсе ярать.

Нимĕçсен фашистла тискер йыткĕтĕвĕсене хирĕç мĕнпур совет халăхĕ отечественнăй аслă вăрçă туса пырать. Вăрçă «пирĕн çĕршыва пурне те пĕрлештерсе тăракан пĕрлĕхлĕ тыл туса хучĕ, çак тыл фронта кирлисене, Хĕрлĕ Çара тата хамăрăн Тинĕс-Çар Флотне кирлисене парса тăрать» **(Сталин)**. Пирĕн тăван çĕршыв хăйĕн вăйĕсене пĕтĕçтерсе, тăшмана çапса аркатассишĕн кĕрешет.

Вăрçăра çĕнтерӳ тума «пирĕн çарпа пирĕн флота хамăрăн пĕтĕм çĕршыв енчен ĕçлĕн тата активлăн пулăшса пыни кирлĕ» **(Сталин)**. Пирĕн тыл Хĕрлĕ Çар ретне çĕнĕ те çĕнĕ вăйсем парса тăмалла. Пирĕн çĕршывăн патриочĕсен производствăра стахановла ĕçленипе, ĕç нормисене икшер-виçшер хут тултарса пынипе Хĕрлĕ Çара валли, тăван çĕршыва валли ытларах та ытларах продукци туса кăларма, Хĕрлĕ Çар валли хĕçпăшал, тумтир, апат-çимĕç çителĕклĕ парса тăма тăрăшмалла.

Сталин юлташăн октябрь уявĕ кунĕсенче каланă сăмахĕсем çине ответлесе, пирĕн ĕççыннисем производствăра нихăçанхинчен вăйлăнрах ĕçлеме тытăнчĕç. Савăнпа пĕрлех вĕсем оборона фондне хаклă япаласем, укçа-тенкĕ хывасси ӳсет, Хĕрлĕ Çар валли ăшă тумтирсем, апат-çимĕç парасси те вăйланчĕ. Хальхи вăхăта Чăваш республикин ĕççыннисем оборона фондне пĕтĕмпе 2.800 пин тенкĕ укçа, 4.800 пин тенкĕлĕх заем облигацийĕсем, 261 тонна тырă, 373 центнер аш-какай, 75 пин литр сĕт тата ытти япаласемпе продуктсем панă. Оборона фондне тăвас енĕпе Вăрнар, Çĕмĕрле, Хĕрлĕ Чутай тата Пăрачкав районĕсенче аван ĕçлеççĕ. Ку районсенчи парторганизацисемпе уйрăм коммунистсем çак ыйтупа массăллă ăнлантарăва куллен туса пыраççĕ, ĕççыннисен тăван çĕршыв умĕнчи обязанноçĕсене ăнлантарса параççĕ, вĕсене тăван çĕршыв чыслăхĕпе ирĕклĕхĕшĕн кĕрешес ĕçре нимĕн те хĕрхенес мар шухăш-кăмăллă пулма воспитани парса пыраççĕ. Çакă вара хăйĕн результачĕсене парать. Рабочисем, колхозниксем, совет интеллигенчĕсем оборона фондне укçа-тенкĕ, пахча-çимĕç, хаклă япаласем парасси вăйлансах пырать.

Оборона фондне тăвас тĕлĕшпе япăх ĕçлекен районсем те пур-ха. Первомайски, Куславкка, Канаш, Советски, Октябрьски тата Сĕнтĕрвăрри районĕсенче оборона фондне тырă, аш-какай, сĕт-çу парас ĕçе çителĕксĕр организациленĕ. Ку районсенче çав ĕçе малтанхи вăхăтра хĕрӳллĕн тытăннă, чылай ĕçсене туса ирттернĕ, анчах каярахпа çав ĕç çинчен манса кайнă. Ку ĕнтĕ çав районсенче юлашки вăхăтра оборона фондне тырпул тата ытти хаклă япаласем сахалтарах пухăннинчен те лайăх курăнать. Çапла вара, çак ĕçе вăхăтран вăхăта кăна туса пыни вăл — пысăк йăнăш пулса тăрать. Оборона фондне тăвас тĕлĕшпе партипе совет организацийĕсен, партири тата беспартийнăй большевиксен кашни кунах çине тăрса ĕçлемелле, çак мероприяти хальхи вăхăтра питĕ пысăк вырăн йышăнса тăни çинчен ĕççыннисене ăнлантарса парас ĕçе пĕрмаях вăйлатса пырас пулать.

Пирĕн тыл Хĕрлĕ Çар валли хĕçпăшал хатĕрленипе пĕрлех тăван çĕршывăн хĕрлĕ воинĕсем валли ăшă тумтирсем парать. Пирĕн республикăри ĕççыннисем паянхи куна 50 пин ытла тир, 33 пин килограмм ытла çăм, кĕрĕк пиншаксем, çăматăсем, мулаххайсем тата ытти ăшă япаласем пачĕç. Ăшă тумтирсемпе япаласем пухас ĕç малалла пырать. Ку ĕçе Комсомольски, Хĕрлĕ Чутай тата Вăрнар районĕсенче аван организациленĕ. Çавна пула унта ăшă япаласем нумай пухăнаççĕ, пухнă тирсенчен кĕрĕк-пиншаксем çĕлесси, çăмран çăматăсем йăвалласси, чăлхасем çыхасси хăвăрт пулса пырать. Çав вăхăтрах ăшă тумтирсем пухас ĕç тата пухнă тирсемпе çăмран ăшă тумтирсем хатĕрлесси Советски, Первомайски, Етĕрне, Шăхасан районĕсенче вăраххăн пулса пырать. Çав районсен руководителĕсен, ăшă тумтир пухас тĕлĕшпе ĕçлекен комиссисен ăшă тумтир хатĕрлесе парасси васкавлă ĕç пулнине, хĕл кунĕсем вĕсене кĕтсе тăманнине ăнланса илмелле.

Ăшă тумтирсем çĕлесе хатĕрлеме тата çăматăсем йăваласа пама республикăри уйрăм предприятисемпе промысла артелĕсем заказсем илнĕренпе вăхăт сахал мар иртрĕ. Çапах та уйрăм предприятисемпе артельсен руководителĕсем заказсене васкавлăн пурнăçа кĕртес ĕçе кирлĕ пек организацилесе çитермен-ха. Шупашкарти горпромкомбинат çăматăсем хатĕрлес тĕлĕшпе питех те вăраххăн ĕçлет. Çак предприятин руководителĕ Делицын юлташ ăшă тумтирсем хатĕрлесе парасси васкавлăн тумалли пысăк та кирлĕ ĕç пулса тăнине паянччен те ăнланса илмен-ха. Çавăн пекех Канашри «Авангард» тата Улатăрти «Красный Восход» промысла артелĕсем те ăшă тумтирсем хатĕрлес енĕпе илнĕ заказсене вăраххăн пурнăçа кĕртсе пыраççĕ. Ку артельсем япăх ĕçленине Чăвашпромсоюз правленин председателĕ Воротилов юлташ пĕлет, анчах ĕçе лайăхлатас тĕлĕшпе çав артельсене практикăллă, конкретнăй пулăшу пани çук. Пуриншĕн те паллă ĕнтĕ, çак ĕçри çитменлĕхсене кĕске вăхăтрах пĕтерес пулать. Предприятисемпе промысла артелĕсен çак енĕпе илнĕ заказсене васкавлăн пурнăçа кĕртес пулать.

Хĕрлĕ Çар валли ăшă тумтирсем хатĕрлесе парса, совет патриочĕсем тăван çĕршыва паттăррăн сыхлакансене — Хĕрлĕ Çарăн боецĕсене ăшă тумлантарма пулăшаççĕ. Çав пулăшу фронтра çапăçакан боецсем патне мĕн чухлĕ хăвăртрах çитет, çавăн чухлĕ ытларах усă кӳрет. Çавăнпа та ăшă тумтирсем пухас тата хатĕрлес ĕçе халĕ çине тăрса туса пырас пулать. Ăшă тумтирсем парас ĕçе пирĕн кашни ĕççынни хутшăнмалла. Предприятисемпе промысла артелĕсенче ĕçлекенсен ăшă тумтирсем хатĕрлес тĕлĕшпе хăйсен вăй-халне шеллемесĕр, кунĕн-çĕрĕн ĕçлемелле. Предприяти руководителĕсемпе пуçламĕш парторганизацисен стахановла ĕçлессине, двухсотниксен движенине анлăн сарнипе çак питех те ответлă заказсене вăхăтра пурнăçа кĕртес ĕçе организацилемелле.

Тăван çĕршывăн оборона фондне ӳстерсе пырасси, Хĕрлĕ Çар валли ăшă япаласем парасси — паян тумалли пархатарлă ĕç пулса тăнине кашни ĕççыннин асра тытмалла. Хамăрăн Хĕрлĕ Çара ытларах та ытларах пулăшу парса тăма тăрăшмалла.

„Комсомол Чувашии“ бронепоезда тума укçа-тенкĕ пухаççĕ

КРАСНОАРМЕЙСКОЕ. Районра комсомолăн кашни пуçламĕш организацийĕнчех Октябрьски районри «Большевик» промартельри комсомолецсемпе çамрăксен чĕнĕвне сӳтсе-яваççĕ.

Пуху хыççăн Упи вăтам шкулĕнчи учительсен коллективĕ бронепоезд тума 240 тенкĕ, Красноармейскăйри больницăра ĕçлекенсем 230 тенкĕ пухнă. Ку ĕçе райсовет исполкомĕнче ĕçлекенсем активлăн хутшăнаççĕ. Вĕсем пурĕ 550 тенкĕ пухнă. Дмитриева, Краснов юлташсем 100-шер тенкĕ панă.

Колхозсенчи çамрăксем те «Большевик» промартельри комсомолецсемпе çамрăксен чĕнĕвне ырлаççĕ. Кушар ялсоветĕнчи «Свобода» колхозра комсомолецсем пуçарнипе пуху хыççăн 400 тенкĕ ытла укçа пухăннă. Уйрăм колхозниксем, сăмахран, колхоз счетоводĕ Осипов юлташ 20 тенкĕ, комсомолка О. Иванова юлташ 20 тенкĕ, Уткин юлташ 40 тенкĕ панă.

Бронепоезд тума укçа-тенкĕ пухас ĕç районра сарăлсах пырать.

И. ХАТАЕВСКИЙ.

ИШЛЕИ. Ярапайкассинчи, Ермаковăри колхозсенчи комсомолăн пуçламĕш организацийĕсенче бронепоезд тума 365 тенкĕ укçа пухнă. Кашни комсомолец 20—30-шар тенкĕ панă. Ермаковăри комсомолăн пуçламĕш организацин секретарĕ Н. Горбунов юлташ 50 тенкĕ пачĕ.

Исполком çумĕнчи организацири комсомолецсем Х. Аверкиев 25 тенкĕ, О. Захарова 20 тенкĕ, райпотребсоюзри М. Башмакова 20 тенкĕ панă. ВЛКСМ райкомĕн учет заведующийĕ А. Михайлов юлташ 30 тенкĕ, уборщица Охотина 10 тенкĕ пачĕç.

Мăн-Мамăш колхозĕнчи комсомолецсем пуçарнипе бронепоезд тума укçа-тенкĕ пухас ыйтăва промартельре тата ялсовет исполкомĕнче ĕçлекенсем хушшинче сӳтсе-явнă. Ĕçлекенсем пурте 20-шер тенкĕрен кая мар пама пулнă.

Н. РУСАНОВ.
ВЛКСМ райкомĕн секретарĕ.

Совет Информаци Бюровĕнчен

Ноябрĕн 19-мĕшĕнчи каçхи пĕлтерӳ

Ноябрĕн 19-мĕшĕнче пирĕн войскăсем пур фронтсенче те противника хирĕç çапăçнă. Фронтăн Ростов (Дон çинчи Ростов), Калинин тата Волоколамск участокĕсенче уйрăмах хаяр çапăçусем пулса иртнĕ. Пирĕн войскăсем нимĕçсен техникипе чĕрĕ вăйĕсене пĕтерсе пырса, противникăн атакисене сире-сире пăрахнă.

Ноябрĕн 18-мĕшĕнче нимĕçсенне 21 самолет пĕтерсе тăкнă. Пирĕн 7 самолет пĕтнĕ.

* * *

Ноябрĕн 18-мĕшĕнче пирĕн авиаци нимĕçсенне 30 танк, 10 бронемашина, пехота ларса пыракан тата боеприпассем тиенĕ 150 автомашина ытла, 200 лав, 10 полевой оруди, горючи тултарнă темиçе автоцистернăна пĕтерсе тăкнă, противник пехотине пĕр батальона çити тата тăшманăн юланутçисене 80 çын ытла вĕлерсе пĕтернĕ.

* * *

Нимĕçсем О. утравĕ çине десант антарма хăтланнине Балтика флочĕн çыранри батарейисем сирсе пăрахнă. Совет артиллерисчĕсем тĕл персе противникăн салтакĕсем ларса пыракан 6 катерне шыва путарнă.

* * *

Боец-автоматчиксем Овсянников, Ягунов тата Козлов юлташсем П. юханшывĕ урлă каçакан кĕпере хӳтĕлесе тăнă. Çĕр каçиччен фашистсем кĕпере тытса илме 4 хутчен хăтланса пăхнă, анчах вĕсене пирĕн автоматчиксем тĕл персе каялла сире-сире ывăтнă. Хăюллă боецсем питех те кирлĕ переправăна хăйсен аллинче тытса хăварнă, пĕр каçра вĕсем тăшманăн салтакĕсемпе офицерĕсене 40 çын ытла пĕтерсе тăкнă.

* * *

Орел тата Тула облаçĕсенчи районсенче кĕрешекен партизансем фашистла оккупантсене пĕр хĕрхенмесĕр çапа-çапа çĕмĕрсе пыраççĕ. И. юлташăн партизанла отрячĕ ноябрĕн 12-мĕшĕнче чугунçул тăрăх минăсем хурса тухнă та противникăн юсав ĕçĕпе çӳрекен поездне взрыв туса аркатнă. Ноябрĕн 13-мĕшĕнче партизансем нимĕçсен питех те тĕплĕн маскировка тунă аэродромне шыраса тупнă, çакăн çинчен вĕсем хамăрăн летчиксене пĕлтернĕ. Совет авиацийĕ çав аэродром çине ăнăçлăн вĕçсе пырса бомбăсем пăрахнă та нимĕçсен 6 самолетне пĕтерсе тăкнă. Пĕр самолета вĕçсе хăпарма тăнă чухне персе ӳкернĕ. З. юлташăн партизанла отрячĕ тăшмана хирĕç паттăррăн та хăюллăн кĕрешет. Çак отрядри боецсем Д. ялĕнчен инçех мар фашистсем алтса тунă землянкăсем çине пырса тапăннă. Гранатăсем пăрахса тата штыксемпе тăрса çапăçса, партизансем 32 нимĕçе пĕтерсе тăкнă. Партизан-снайперсем питех те ăнăçлă ĕçсем тунă. К. юлташăн отрядĕнчи икĕ снайпер виçĕ кун хушшинче нимĕçсен кая юлнă 17 салтакне персе вĕлернĕ тата фашистсен икĕ офицерĕ ларса пыракан çăмăл машинăна пĕтерсе тăкнă.

* * *

Совет патриочĕсем тăван çĕршыв оборонин фондне малалла тĕреклетсе пыраççĕ. Государство умĕнчи пур тĕрлĕ обязательствăсене те срокчченех татса, Казах ССР-чи Актюбинск облаçĕнчи колхозниксем оборона фондне тырпул, аш-какай, сĕт, пахча-çимĕç, çăм питех те нумай панă. Новороссийск районĕнчи Джамбул ячĕпе тăракан колхоз тăван çĕршыв оборонин фондне 900 пăт тырă, 2 лаша, 5 сурăх панă. Ключевой районри колхозниксем оборона фондне питех те паха тырпул 1.050 центнер тата аш-какай 54 центнер панă. Джурунск районĕнчи колхозниксем оборона фондне 320 центнер тырă хывнă. Якут республикинче оборона фондне укçан 6,5 миллион тенке яхăн, заем облигацийĕсене 14 миллион тенкĕлĕхе яхăн, 6 пăт кĕмĕл тата ылттăнпа ытти хаклă япаласем нумай хывнă. Çĕнĕ тырпулран колхозниксем оборона фондне 11.160 пăт панă. Усть-Янск районĕнчи колхозниксем оборона фондне 20 пăлан (олень), 48 пăт аш-какай, 90 пăт пулă тата кĕмĕлпе ылттăн япаласем нумай панă. Юлашки темиçе кун хушшинче Александровск—Сахалинский хулинчи рабочисемпе интеллигенци оборона фондне 100 пин тенкĕ ытла хывнă. Колхозсемпе совхозсенчи стахановецсен пуçарăвĕпе фронт нушисем валли сыснасем тата килти кайăк-кĕшĕксем йышлăн панă.

Ноябрĕн 20-мĕшĕнчи ирхи пĕлтерӳ

Ноябрĕн 20-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле пирĕн войскăсем пур фронтсенче те противника хирĕç çапăçнă.

* * *

Гитлеровецсен черетлĕ элекĕ

Германи чаçĕсем хĕссе пынипе совет войскисен ирĕксĕрех Керчь хулинчен тухса кайма лекнĕ тесе Германи çарĕн командованийĕ суя хыпар сарать. Çавăн чухне вара нимĕçсем пирĕннисене тыткăна нумай илнĕ, хĕçпăшал нумай тытса илнĕ пулать, совет çарĕсен темиçе вуншар суднисене шыва путарнă пулать т. ыт. те. Совет войскисем Керчьрен тухса кайнине гитлерла бандăри каппайчăксем нимĕç çарĕн вăрçăри пысăк çитĕнĕвĕ пек туса кăтартма хăтланаççĕ.

Тĕрĕссипе илсен, совет войскисене Керчьрен илсе тухассине главнăй командовани приказĕ тăрăх, пирĕн войскăсене оборонăшăн усăллăрах çĕнĕ рубежсене йышăнса çирĕплетме май парас тесе, стратегиллĕ тĕллевпе тунă. Совет çарĕн командованийĕ хамăрăн войскăсене хуларан илсе тухас ĕçе организованно туса ирттернĕ, мĕнпур войскăсене, пĕтĕм хĕçпăшалпа снаряженине тата паха пурлăха тĕрĕс-тĕкеллĕн турттарса тухнă. Çакăнтан ĕнтĕ Германи командованийĕ Керчь хулине илни çинчен тата çавăн чухне трофейăсем тытса илни çинчен пĕлтерни пачах та тĕрĕс мар пулни курăнса тăрать, тата çакă вăл нимĕçсен сводкисем суя пулнине татах та тепĕр хут çирĕплетсе парать.

Керчь патĕнче пынă çапăçусенче пирĕн войскăсем нимĕçсене 20 пин çын ытла вĕлерсе пĕтернĕ, тăшманăнне 130 танка çити, 200 оруди ытла, çар снаряженийĕ турттарса пыракан 1.100 автомашинăна тата 40 самолетран кая мар пĕтерсе тăкнă.

* * *

Ленинград фронтĕнчи участоксенчен пĕринче кĕрешекен Андреев юлташăн чаçĕ пилĕк кун хушшинчи çапăçусенче нимĕçсене питех те пысăк çухату кӳнĕ. Çапăçу хирĕнче тăшманăн салтакĕсемпе офицерĕсем 600 çын вилсе юлнă. Пирĕн боецсем неприятелĕнне полевой орудисем, пулеметсем, минометсем, автоматсем тата боеприпассем нумай тытса илнĕ.

* * *

Хура тинĕс флочĕн авиацийĕнчи летчиксем пĕр кун хушшинчи çапăçусенче противникăнне пехота ларса пыракан тата çар грузĕсем тиенĕ 60 автомашина ытла пĕтерсе тăкнă, тăшман пехотин пĕр ротине ытла вĕлерсе пĕтернĕ. Сывлăшри çапăçусенче тăшманăн 2 самолетне персе антарнă.

* * *

Разведчик—кĕçĕн командир Авдеев юлташ, противник тытса илнĕ В. ялĕ патне пырса, унта пĕр çурт умĕнче нимĕç штабĕн машини тăнине курнă. Тĕттĕм пуласса кĕтсе илсе, Авдеев юлташ çав çурт патне шуса пынă та чӳречерен темиçе граната вăркăнтарнă. Пӳртре ларакан фашистла офицерсем пурте пĕтнĕ. Разведчик-красноармеец Кутавой юлташ çырмара нимĕç миномечĕн расчечĕ лайăх маскировка туса вырнаçса ларнине асăрхаса илнĕ. Кутавой юлташ миномет патне шуса пынă та граната пăрахса тата штыкпа тăрса çапăçса, тăшманăн минометчикĕсене виççĕшне те пĕтерсе тăкнă. Хăюллă разведчик хăй тытса илнĕ минομета хăйĕн чаçĕ вырнаçнă çĕре илсе пынă.

* * *

Фронтăн Можайск енче тыткăна илнĕ нимĕç салтакĕсем çумĕнче çырусем тупнă, çав çырусене вĕсем килĕсене ярса ĕлкĕреймен пулнă. Симон Баумер салтак хăйĕн килне çапла çырать: «Эпир Мускавран çĕр километрта тăратпăр, анчах та çакăншăн пирĕн питех те пысăк çухатусем тӳсме лекрĕ. Малашне татах та хаяртарах çапăçусем пулĕç, татах та нумайĕшсем пĕтĕç. Вырăссем питех те вăйлăн хирĕç тăраççĕ. Вăрçă тата тепĕр çур çула тăсăлсан, эпир пурте пĕтетпĕр».

Рудольф Рупп салтак амăшĕ патне çапла çырать: «Хаяр та юнлă çапăçусем пыраççĕ, мĕншĕн тесен вырăссем хастаррăн хирĕç тăраççĕ. Пирĕнтен нумайĕшĕсем тăван çĕршыва урăх нихăçан та таврăнаймĕç». Ефрейтор Отто Салфингер, хăйĕн тăванĕсем патне çырнă çырăвĕнче, хăйне тӳсме лекнĕ çавтери пысăк йывăрлăхсемпе асапсем пирки ӳпкелешсе, çапла калать: «Мускав патне çитесси нумай та юлмарĕ. Çапах та мана Мускавран эпир вĕçĕ-хĕррисĕр аякра тăнă пек туйăнать... Пĕр уйăх ытла ĕнтĕ пĕр вырăнтах тапăртатса тăратпăр. Çав вăхăт хушшинче пирĕн мĕн чухлĕ салтаксем хăйсен пуçĕсене хучĕç! Çак вăрçăра пĕтнĕ нимĕçсен мĕнпур виллисене пĕрле пухса юнашар хурса тухас пулсан, çакă вĕçĕмсĕр лента Берлина çитиччenех тăсăлса кайнă пулĕччĕ-и, тен. Эпир нимĕç салтакĕсен виллисем тăрăх утатпăр, юр кĕрчĕсем хушшинче хамăрăн аманнă салтаксене пăраха-пăраха хăваратпăр. Вĕсем çинчен никам та шухăшламасть. Аманнă салтак—вăл никама та кирлĕ мар япала. Паян эпир хамăртан малтанрах кайнисен виллисем тăрăх пыратпăр, ыран эпир хамăр вилесем пулатпăр та, пире те çакăн пекех орудисемпе гусеницăсем таптаса лапчăтĕç».

* * *

Нимĕçсен фашистла вăрă-хурахĕсем хăйсем оккупациленĕ çĕршывсенчи халăхсене малалла çаратса пыраççĕ. Нумаях пулмасть Югославири чылай ялсенче нимĕçсем Германие ăсатма тулă туртса илсе çӳренĕ. Хресченсенчен тырпула туртса илнĕ чухне фашистсем хĕçпăшалсене ĕçе янă. Ноябрĕн 14-мĕшĕнче чылай армансенче фашистсен отрячĕсемпе хресченсем хушшинче юнлă тытăçусем пулса иртнĕ. Авăртма илсе килнĕ тырпула нимĕçсем хресченсенчен вăйпах турта-турта илнĕ.

СССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ПРЕЗИДИУМĔН

УКАЗĔ

Хĕрлĕ Çарăн ПВО-ри артиллери чаçĕсен начальство тата рядовой составне ССР Союзĕн орденĕсемпе медалĕсене парса наградăласси çинчен

Нимĕç захватчикĕсене хирĕç пыракан кĕрешӳ фронтĕнче Командованин боевой заданийĕсене кăтартуллăн пурнăçа кĕртнĕшĕн тата çак ĕçре хастарлăхпа хăюлăх кăтартнăшăн çаксене наградăлас:

Ленин орденĕпе:

1. Красноармеецă Иван Иванович **Беспалова**
2. Лейтенанта Григорий Матвеевич **Вольнянскине.**

Хĕрлĕ Ялав орденĕпе:

1. Майора Михаил Трофимович **Бондаренкона**
2. Лейтенанта Михаил Николаевич **Зайцева**
3. Ефрейтора Иван Герасимович **Казакова**
4. Капитана Василий Васильевич **Масалкова**
5. Батальоннăй комиссара Григорий Иванович **Морозкина**
6. Ефрейтора Федор Никитич **Никитенкона**
7. Политрука Михаил Иванович **Сизова.**

Хĕрлĕ Çăлтăр орденĕпе:

1. Красноармееца Александр Васильевич **Волокиткина**
2. Кĕçĕн политрука Иван Фролович **Закатяшкина**
3. Красноармееца Василий Сергеевич **Маркова**
4. Генерал-майора Михаил Николаевич **Овчинникова**
5. Старший сержанта Федор Петрович **Озерова**
6. Лейтенанта Борис Федорович **Сысоева**
7. Старший сержанта Дмитрий Яковлевич **Шамова**
8. Политрук заместительне Василий Федорович **Шейкона**

«За отвагу» медальпе:

1. Кĕçĕн сержанта Петр Петрович **Макарова.**

СССР Верховный Совет Президиумĕн Председателĕ М. КАЛИНИН.
СССР Верховный Совет Президиумĕн Секретарĕ А. ГОРКИН.

1941 çулти ноябрĕн 19-мĕш.

Доклад фронта пулăшас кăмăла ӳстерет

ВĂРМАР. Районри колхозсемпе учрежденисенче Сталин юлташăн Мускав Совечĕн чаплă ларăвĕнче тунă докладне тата Хĕрлĕ Çар парадĕнче каланă сăмахне сӳтсе-явасси сарăлсах пырать.

Нумай колхозсенче, учрежденисенче Сталин юлташăн докладне ноябрĕн 6-мĕшĕнче ушкăнпа пухăнса радио тăрăх итленĕ.

Сталин юлташăн доклачĕ «Чăваш Коммуни», «Красная Чувашия» тата районри «Хĕрлĕ Ялав» хаçатсенче пичетленсе тухнă хыççăн, учрежденисенче ĕçлекенсем перерыв вăхăтĕнче е ĕç пĕтсен ăна тепĕр хут вуласа тухнă.

Сталин юлташăн доклачĕ çинчен кашни колхозникех ăнлантарса парас тĕлĕшпе ВКП(б) райкомĕ районри активпа, уйрăм коммунистсене колхозсенче докладсем туса пама уйăрнă. Докладчиксем валли ятарласа семинар ирттернĕ. Халĕ кашни колхозрах Сталин юлташăн докладне сӳтсе яваççĕ. Вăл доклад колхозниксене тăрăшса ĕçлеме хавхалантарать, фронта, Хĕрлĕ Çар боецĕсене пулăшас кăмăла ӳстерет.

Çак кунсенче Мăнçырмари «Çĕнĕ пурнăç» колхоз членĕсен пухăвĕ пулса иртрĕ. Унта ĕççыннисен юратнă çулпуçĕ, Оборонăн Государственнăй Комитечĕн Председателĕ Сталин юлташ Мускав Совечĕн чаплă ларăвĕнче тунă доклад тата Хĕрлĕ Çар парадĕнче каланă сăмах çинчен ВКП(б) райкомĕн секретарĕ А. Д. Смирнов юлташ калаçса пачĕ. Колхозниксем доклада пысăк тимлĕхпе итлерĕç. Доклад хыççăн 8 колхозник хăйсен шухăш-кăмăлĕсене тухса каларĕç.

— Сталин юлташ вăрçăн тăватă уйăх хушшинчи итогĕсем çинчен калать, унăн чăн-чăн картинине кăтартса парать. Тăшман хаяр. Вăл Мускав, Ленинград хулисен хапхисем патне çитсе тăнă. Пирĕн ăна хамăрăн çĕр çинчен хăваласа кăларса ямалла. Çавăнпа та пирĕн фронта, Хĕрлĕ Çара пулăшассине вăйлатмалла. Эпĕ Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли ăшă тумтир çĕлетме ку таранччен пĕр тир панăччĕ, халь тата тепĕр тир паратăп, ытти колхозниксене манран пример илме чĕнетĕп, — терĕ Никита Александров колхозник.

— Тăшман кирек мĕнле усал пулсан та, эпир гитлерла вăрă-хурахсене çĕнтеретпĕрех. Халĕ пирĕн ывăнма пĕлмесĕр ĕçлемелле, фронтпа çĕршыв валли тырпул, аш-какай ытларах памалла, хамăрăн мухтавлă çарпа тата флотпа пĕрле тăван çĕршывăн чыслăхĕпе ирĕклĕхĕшĕн, нимĕç çарĕсене çапса çĕмĕрессишĕн çине тăрса кĕрешмелле. Хĕрлĕ Çар боецĕсем тăван çĕршыва кирек мĕнле çанталăкра та хăйсене шеллемесĕр сыхлаççĕ. Пĕр çĕр окопра ирттересси те çăмăл мар. Çавна шута илсе, эпĕ те тепĕр тир паратăп, — тесе пĕтерчĕ хăйĕн сăмахне Петр Иванов.

Унтан колхозниксем пурте пĕр шухăшлă пулса резолюци йышăнчĕç. Унта вĕсем çакăн пек çырчĕç: ноябрĕн 20-мĕшчен уйри кĕлтесене турттарса пĕтерсе капана хывас; 4—5 кун хушшинче государство умĕнчи парăмсене татас, заем укçине пухса пĕтерес, Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли ăшă тумтир пухас ĕçе малалла туса пырас, терĕç. Тимĕр-тăмăр, цветной металл пухас тĕлĕшпе конкретнăй обязательствăсем илчĕç.

Сталин юлташăн докладне сӳтсе явнин результачĕ тепĕр куннех палăрчĕ. Колхоз 60 пăт çĕрулми, 5 лав тырă Вăрмар станцине леçсе пачĕ.

Е. ВАСИЛЬЕВА.

Пĕтĕм ĕçе фронт интересĕсене пăхăнтараççĕ

СЕНТĔРВĂРРИ. Сталин юлташ Октябрьти революци 24 çул тултарни çинчен тунă доклада районри предприятисемпе артельсем пухусенче сӳтсе явса хăйсем çине таткăлă обязательствăсем илеççĕ.

«Крестьянский кузнец» артельри рабочисемпе служащисем хăйсен пухăвĕнче Сталин юлташ докладне итленĕ хыççăн çапла резолюци йышăннă: «Эпир «Крестьянский кузнец» артельри рабочисемпе служащисем аслă çулпуçăн аслă сăмахĕсем çине ответлесе, Ленин—Сталин парти тавра тата таччăнрах тăрса, хамăрăн ĕçсене пĕтĕмпех вăрçă интересĕсене пăхăнтарса ĕçлеме пулатпăр. Двухсотниксен, трехсотниксен йышне куллен ӳстерсе пырса, васкавлă заказсене декабрĕн пĕррремĕш тĕлне пурнăçлама, çулталăк планне 140 процент тултарма пулатпăр», тенĕ.

Çавăн пекех вăрман техникумĕнчи преподавательсемпе студентсем те Сталин юлташ докладне пухура вуласа тухрĕç. Доклада вуласа пĕтернĕ хыççăн парторганизаци секретарĕ Л. Н. Елистратова юлташ, Сталин юлташ доклачĕпе çыхăнтарса, вăрман техникумĕ умĕнче тăракан задачăсем çинчен ăнлантарса пачĕ. Студентсем хăйсем çине таткăлă обязательствăсем илесси çинчен пĕрин хыççăн тепри тухса каларĕç. Юлашкинчен, пухури çынсем пурте пĕр çын пек пулса, Октябрь уявĕ умĕн илнĕ обязательствăсене тĕрĕслесе тухма, вăрçă ĕçне лайăх организацилесе пурне те вĕрентĕве хутшăнтарма тата вĕренӳвĕн иккĕмĕш çурçуллăхне отлично, хорошо паллăсемпе вĕçлеме обязательство илчĕç.

Л. ВИЧДОРФИК.
ВКП(б) Райкомĕн агитаципе пропаганда пайĕн заведующийĕ.

Курăк вăррисене государствăна хăвăртрах памалла

Кăçал пирĕн республикăри колхозсенче нумай çул хушши ӳсекен курăксем вăйлă пулчĕç, вĕсен вăррисем те лайăх пулса çитрĕç. Анчах хăшпĕр колхозсем курăк вăррисене çапса государствăна парас тĕлĕшпе кая юлчĕç. Ялхуçалăхĕнче малта пыракансен опычĕсем кăтартса панă тăрăх, вăрлăхлăх хăварнă клевера унăн пуçĕсем 75—80 процент хăмăрланса çитсен çулмалла. Çав вăхăтра çулнă клеверăн вăрлăхĕ нумайрах тухать. Клевера пулса çитиччен лартсан, унăн вăрри тăкăнать тата тухăçĕ чакать. Çакна чылай колхозсенче шута илмерĕç.

Хальхи вăхăтра колхозсенче курăксене çапса, вăррисене государствăна парас ĕçе организацилеме май пур. Декабрĕн 1-мĕшĕччен кашни колхозăн государствăна курăксен вăррисене парса татма тăрăшмалла. Çак срок иртнĕ хыççăн курăк вăрри панăшăн паракан тырра та (пĕр центнер курăк вăрри панăшăн 4 центнер тĕштырă параççĕ), çавнашкалах преми-надбавка укçине те илме пултараймаççĕ.

Халĕ колхозсенче курăксем çапассине организацилемелле. Декабрĕн 1-мĕшĕччен государствăна нумай çул хушши ӳсекен курăк вăррисене парса татмалла.

Агроном А. КОЛЬЦОВ.

Саккăрмĕш гвардейски дивизире

ХĔВЕЛАНĂÇ ФРОНЧĔ, ноябрĕн 19-мĕш. (ТАСС спец. корр.). 316-мĕш стрелковăй дивизи ятне улăштарса саккăрмĕш гвардейски стрелковăй дивизи ятне панă тата дивизие Хĕрлĕ Ялав орденĕпе наградăланă хыпар мĕнпур подразделенисемпе чаçре хăвăрт сарăлнă. Боецсем, командирсем тата политработниксем Совет правительстви пысăккăн шанса тăнине тăшмана хирĕç татах та паттăррăнрах та хăюллăнрах кĕрешнипе тӳрре кăларма сăмах панă.

Гитлерла пуçкасакансен атакисене хăюллăн сире-сире пăрахакан дивизи çапăçура чăннипех те паттăр ĕçсем тунă. В. ялĕшĕн пыракан çапăçусенче кăна орденлă дивизи нимĕçсен салтакĕсемпе офицерĕсене 20 пин çынна çити, 40 автомашинăна çити тата боеприпассем тиенĕ тягачсене пĕтерсе тăкнă. Ун хыççăнхи çапăçусенче дивизи чылай вăхăт хушши йыш тĕлĕшĕнчен вăйлăрах тăшмана пĕр утăм малалла ямасăр чарса тăнă.

Панфилов юлташăн дивизийĕнчи боецсемпе командирсем тата политработниксем пурте хăюллă та паттăр, вĕсем хăйсем çирĕп пулнине тата кăтартуллă йĕркелĕх тытса пынине кăтартса пачĕç. Йывăр условисенче, нимĕç вăйĕсем ытларах чухне те, çав дивизири подразделенисем тăшмана пĕрре кăна мар поражени тӳстернĕ, вĕсене хăратса ӳкернĕ, каялла тартнă.

Юлашки çапăçусенче красноармеец-пулеметчик Шинкарев тата разведчик Приволин юлташсем юратнă тăван çĕршыв мухтавĕшĕн тĕлĕнмелле хăюллă та паттăр ĕçсем тунă. Вĕсем, çула хӳтĕлесе, фашистла бандитсен пĕр роти хĕснине сехет çурă хушши чарса тăнă. Çĕршывăн хăюллă стрелокĕсем пăшалпа пулеметран питех те тĕл тивретсе фашистла салтаксемпе офицерсене 80 çынна вĕлернĕ. Шепелев юлташăн заградительнăй отрячĕ танксен икĕ атакине чарса тăнă, тăшманăн 4 машинине пĕтерсе тăкнă, стройран кăларнă.

Панфилов командирăн чаçĕ иртнĕ вăхатра та мухтавлă ĕçсем тунă. Çакă гвардейски дивизин малашнехи ĕçĕсем те мухтавлă пулĕç. Тăван хуласемпе ялсене, тăван столицăна хӳтĕлесе, гвардеец-орденоносецсем правительство тата совет халăхĕ шаннине тӳрре кăлараççĕ.

Э. ФУРМАНОВ.

ПУРНЕ ТЕ ÇАР ĔÇНЕ ВĔРЕНТЕССИ

Сменăран тухсан...

Вăхăт сакăр сехет тĕлнелле çывхарса килет. Иккĕмĕш номерлĕ цехăн пысăк залĕнче сменăран тухнă рабочисем лараççĕ. Вĕсем çар ĕçне вĕренмелли черетлĕ занятине килнĕ.

— Встать!—тенĕ сасă илтĕнет залра. Пурте ура çине юсанса тăраççĕ. Отделени командирĕ взвод командирне Анисимов юлташа боецсем занятине пурте килни çинчен, вĕренĕве пуçăнма хатĕрри çинчен пĕлтерет.

— Вольно!—команда парать командир. Унтан вăл политрука сăмах парать.

Политрук кĕскен хальхи обстановка çинчен, Совет Информаци Бюровĕн кăçхи тата ирхи хыпарĕсем çинчен калать. Залра ларакансем пысăк тимлĕхпе итлеççĕ.

Политинформаци вĕçленет. Залра ларакансем канма тухаççĕ. Часах строевой заняти пуçланать. Кунта рабочисем çар ĕçне пысăк хастарлăхпа вĕренеççĕ.

Отделени командирĕ электрик Горбунов юлташ боецсене малтанхи занятисенче вĕрентнисене аса илтерет, стройпа пынă чухнех тĕрлĕрен командăсем парать. Вĕренекенсем пурте программăра кăтартнисене лайăх пĕлеççĕ.

Слесарь Кабанин юлташ командир пулса ертсе пыракан отделени те строевой занятире. Кунти боецсем винтовкăран выртса пеме, хырăмпа шуçма вĕренеççĕ. Ку упражненисене малтан командир хăй тĕллĕн туса кăтартать, унтан уйрăм боецсене тутарать.

Çакăн пек иртеççĕ занятисем ытти отделенисенче те. Малтанхи вăхăтра уйрăм отделенисенче занятисем çирĕп йĕркене пăхăнмасăр иртнĕ пулсан, халĕ вара ун пеккисене кураймăн. Занятисем яланах вăхăтра тата организованно иртеççĕ. Командирсем хăйсен боецĕсене практикăллă хăнăхусем ытларах парса вĕрентме тăрăшаççĕ. Боецсен кашнинех винтовка макечĕсем пур.

Анисимов юлташ командир пулса ертсе пыракан взводăн боецĕсем ПВХО программине тата гранатăпа винтовкăн материальнăй чаçĕсене вĕренсе пĕтернĕ. Халĕ пулеметпа пеме РККА Уставне вĕренеççĕ, тактикăллă занятисем ирттереççĕ.

Командир Горбунов юлташăн отделенинчи боецсем çар ĕçне вĕренес тĕлĕшпе лайăх пример кăтартаççĕ. Вĕсем химилле майпа килсе тапăнсан сыхланмалли программăна тата стройпа çӳреме вĕренессипе пурте отлично отметкăсем илнĕ. Уйрăм боецсенчен слесарь Галкин, бухгалтер Кирюшин, столярсем Кутыревпа Уточкин тата Киселев, техприемщик Алексеев, механик Гунин юлташсем пурте ПВХО программине отлично паллăпа пачĕç. Вĕсем ытти дисциплинăсемпе те начар мар вĕренсе пыраççĕ. Всевобуч боецĕ Байняшев юлташ малтанхи занятисенче начар вĕренсе пынă, стройпа утма, винтовкăна тытма та пĕлмен. Çавăнпа командир унпа уйрăммăн, ытларах ĕçленĕ. Халĕ Байняшев юлташ малта пыракан боецсенчен пĕри.

Цехри стахановец, столяр Г. Ефимов юлташ та подразделенире примерлă боец шутланать. Вăл рота командирĕнчен благодарность илме тивĕçлĕ пулчĕ.

Взводра боецсем программăна еплерех вĕренсе пынине тăтăшах тĕрĕслесе тăраççĕ. Взвод командирĕ кашни занятирех отделенисенче пулать, боецсен пĕлĕвне тĕрĕслесе пăхать. Занятисем пĕтнĕ хыççăн вĕренĕвĕн результачĕсене каласа парать.

Комсомолец П. Анисимов юлташ ертсе пыракан взводри боецсене Оборăнăн Государственный Комитечĕн Председателĕ Сталин юлташ Мускав Совечĕн чаплă ларăвĕнче тунă доклад тата Хĕрлĕ Çар парадĕнче каланă сăмах татах та лайăхрах ĕçлеме, çар ĕçне вĕренме хавхалантарчĕ. Аслă çулпуç чĕнсе каланине боецсем производствăра стахановла ĕçленипе тата çар ĕçне хăвăртрах вĕренсе пĕтернипе ответлеççĕ. Вĕсем пĕрремĕш взводри боецсемпе ăмăртăва тухрĕç. Кашни боец çар ĕçне отлично тата лайăх вĕренсе пыма обязательство илнĕ.

Çак кунсенче древкомбинатри «Знамя стахановца» хаçат Анисимов юлташ ертсе пыракан взвод çинчен çапла çырчĕ: «Взводра занятисем кăтартуллăн пулса иртеççĕ. Кунта боецсем стройпа утма, винтовкăна тытма, унпа çӳреме, пеме хăвăрт вĕренсе çитрĕç. Ку взводра дисциплина та ытти взводрисенчен çирĕпрех». Çак взводри боецсем çар ĕçне хăвăрт тата лайăх вĕренсе пĕтерсе, гитлерла фашистсене хирĕç паттăррăн кĕрешĕве тухма хатĕрленеççĕ. Вĕсем фашистсен кунçулĕ çывхарса килнине, çĕнтерӳ пирĕн алăра пулассине шансах тăраççĕ.

Хар. ЛИСИН.

ÇĔМĔРЛЕ. (Хамăр корр.).

Рузвельт çар нушисем валли укçа хушса пама сĕннĕ

НЬЮ-ЙОРК, ноябрĕн 19-мĕш. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентстви пĕлтернĕ тăрăх, Рузвельт конгреса Америка çарĕн нушисем валли 6.687 миллион доллар тата тинĕс-çар флочĕн нушисем валли 308 миллион доллар хушса пама сĕнӳ панă. Президент хĕçпăшалсене кивçен е арендăна парас тĕлĕшпе йышăннă закон тăрăх Америка çарĕн хĕçпăшалĕсене, 1941 çулти мартăн 11-мĕш хыççăн сутăн илнисене, парса тăма çар министрне право памашкăн конгреса сĕнӳ панă.

Япони çыннисем Малайăран тата Гавай утравĕсенчен тухса кайни

НЬЮ-ЙОРК, ноябрĕн 19-мĕш. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентстви Сингапуртан пĕлтернĕ тăрăх, Малайăран 450 японец тухса кайнă (кунта халĕ тата 1.500 японец пур).

Çакăнпа пĕрлех çапла пĕлтереççĕ: Йокогама хулине «Тайомару» пароход çитнĕ. Вăл Гавай утравĕсенчен 447 японеца илсе тухнă.

Сингапура çар подкреплениййĕсем çитни

НЬЮ-ЙОРК, ноябрĕн 19-мĕш. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентстви пĕлтернĕ тăрăх, Сингапура (Британи Малайи) Инди çарĕсен пысăк групи çитнĕ.

Япони войскисене Индо-Китая куçарни

Японецсем Индо-Китая çĕнĕ войскăсем куçараççĕ. Ханоя тата Сайгона кашни кун тенĕ пекех тĕрлĕрен материалсем тиенĕ транспортсем килсе тăраççĕ. Халĕ Индо-Китайра Японин салтакĕсем 45 пин çын тăраççĕ, тесе шутлаççĕ. (ТАСС).

Англири общинăсен палатинчи ыйтусем

ЛОНДОН, ноябрĕн 18-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви пĕлтернĕ тăрăх, общинăсен палатинче ыйтусем çине ответлесе экономикăллă вăрçă министрĕ Дальтон, Англи правительстви Виши правительствин суднисене тытса чарас тĕлĕшпе туса пыракан политикине улăштарма шутламасть, тесе пĕлтернĕ. Правительство хальхи блокада условийĕсенче оккупациленĕ тата оккупацилемен Франци пĕр-пĕринчен уйăрса тăма май килмест, тесе шутлать. Францин, Тунисăн, Алжирăн тата Франци Мароккин территорийĕсене противник оккупациленĕ территорисем тесе шутламалла. Францие Германи хушшинче перемири тунă чухне Виши правительстви, Англин, союзлă тата нейтральнăй çĕршывсен нумай йышлă суднисене, çав вăхăтра Франци порчĕсенче тăнăскерсене, Великобритание пама килĕшмен. Францин тытса чарнă суднисене Англи аллинче хăварнă, çакна ăна Англипе ун союзникĕсен суднисене Франци правительстви хăй тытса чарнăшăн тунă.

ЮТÇĔРШЫВСЕНЧИ ХРОНИКА

● Вăрçă пуçланнăранпа Инди шывĕсенче тĕнĕл держависене 48 пароход тытса чарнă: вĕсенчен — 8 тинĕс пароходĕ, 39 суту-илӳ пароходĕ, пĕри — госпиталь судни.

● Польшăн премьер-министрĕ Сикорский генерал Африкăри поляксен çарĕсене пăхса тухнă хыççăн çак майпа ятарласа приказ кăларнă. Приказра Сикорский генерал поляксен «Карпат бригади» Тобрук районĕнче ăнăçлăн кĕрешнине паллă тунă.

ВИШИРЕ ÇĔНĔ КАПИТУЛЯЦИ ТУМА ХАТĔРЛЕНЕÇÇĔ

БЕРН, ноябрĕн 20-мĕш. (ТАСС). Тĕрлĕ çĕртен килнĕ сведенисем çакна кăтартса параççĕ: Гитлер ыйтнă тăрăх Петэн, Лаваль тата Дарлан Франци халăхĕ тĕлĕшпе сутăнчăкла çĕнĕ ĕç хатĕрлеççĕ. Çак иртнĕ кунсенче кăна «Германи посолĕ» Абец Парижран Вишине пынă. Вăл Петэнпа тата Дарланпа, кайран Лавальпе калаçнă. Сăмах Германие çĕнĕрен уступкăсем парасси çинчен, сăмахран, Франци флочĕн суднисен пĕр пайне нимĕçсене парасси çинчен тата Германи çарĕн Африкăри нушисене тивĕçтерес шутпа Франци флочĕпе анлăн усă курасси çинчен пынă.

Гитлер çавнашкалах Франци правительствинчен Франци çĕршывне экономика енчен пĕтĕмпех Германие пăхăнтарса тăмалла тума тата Европăри фашистла çĕнĕ йĕркене йышăнни çинчен официальнăй йĕркепе пĕлтерме ыйтнă, тесе çирĕплетеççĕ.

Кунта Петэн ыйтнă тăрăх, Африкăран килнĕ Вейган генерал çине тимлĕн çавăрăнса пăхаççĕ. Нимĕçсем те, тата Петэн та Вейган Виши правительствине пăхăнса тăрассинчен тухас пирки тата гитлеровецсене хăйсен планĕсене пурнăçа кĕртме чăрмантарас пирки шикленеççĕ. Германири телеграф агентстви Виширен пĕлтернĕ тăрăх, Вейган отставка тухасси çинчен прошени панă пулать.

Мексикăпа Германи хушшинчи отношенисем

ЛОНДОН, ноябрĕн 20-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентствин корреспонденчĕ Мексикăран пĕлтернĕ тăрăх, ютçĕршыв ĕçĕсен министерствин представителĕ çакăн пек каланă: заложниксене асаплантарса вĕлернине хирĕç протестлесе Кăнтăр Америкăри чылай çĕршывсем, вăл шутра Мексика та, панă нота çине Германия мĕнле пăхнинчен Мексика правительстви тĕлĕнсе кайнă. Германи правительстви Мексикăн Берлинри посланникне Аскарате генерала вара «заложниксене персе пăрахма чăрăнаси çинчен» калакан Гаагăри конвенци тăрăх çырнă нотăна каялла илме сĕннĕ. Мексика правительстви нотăна каялла илмелле мар тесе Аскаратене инструкци панă.

Ноябрĕн 13-мĕшĕнче каçхине, Германи требованийĕ çинчен пĕлнĕ хыççăн, Мексикăра вăйлă тарăху çĕкленнĕ. Парламент членĕсем çапла каланă: «Гитлерăн ăссăр тата сĕмсĕр отвечĕ хыççăн пĕр çул кăна—Гитлерăн сĕмсĕр представительне хамăрăн çĕршывран хăваласа кăларасси кăна юлать», тенĕ.

„Дагенс нюхетер“ хаçат Германин Хĕвелтухăçĕнчи планĕсем путланса ларни çинчен çырать

СТОКГОЛЬМ, ноябрĕн 19-мĕш. (ТАСС). Гитлерла каппайчăксем «вăрçăра эпир çĕнтересси паллă, вăрçă хĕле кĕричченех вĕçленет» тесе панă декларацирен «Дагенс нюхетер» хаçат тăрăхласа кулать. «Гитлерăн планĕсем,—тесе çырать хаçат,—пĕтĕмĕшпех арканса кайрĕç. Германин рейхсканцлерĕ вырăс фронтĕнчи кĕрешĕве хĕле кĕричченех татса пама пулнăччĕ. Хĕл пуçланчĕ, анчах тума пулнă результатсем пулчĕç-и-ха?» Гитлер октябрĕн 2-мĕшĕнче хăйĕн войскисене панă приказĕнче çапла каланăччĕ: «Юлашки гигантла çапăçу пулать. Çав çапăçура противникăн вăйĕсене хĕле кĕричченех çĕмĕрĕпĕр»,—тенĕччĕ. Октябрĕн 9-мĕшĕнче ютçĕршыв журналисчĕсем умĕнче, Берлинра, Германи правительствин пичет пайĕн начальникĕ Дитрих сăмах тухса каланăччĕ. Вăл ун чухне «ССР Союзĕ татăклăнах поражени тӳсесси çинчен мĕнпур тĕнчене пĕлтерес» тесе Гитлерăн главнăй ставкинчен ятарласа пынă пулнă. Анчах шăпах тепĕр уйăхран «Дас рейх» журналта Геббельс пысăк статья пичетлесе кăларчĕ, Геббельс çав статьяра Германи поражени тӳсме пултарасси пирки малтанхи хут халăх умĕнче ыйту лартнă, нимĕç халăхне «гигантла вăй хурса кĕрешме» чĕнчĕ, нимĕç халăхне татах та хăрушлăрах çĕнĕ Версаль пуласси пе, мĕнпур нимĕçсен пĕтмелле шăпа килсе тухассипе» хăратрĕ.

Германире Прусси нимĕçĕсене кураймаççĕ

СТАМБУЛ, ноябрĕн 18-мĕш. (ТАСС). Нумаях пулмасть Германирен таврăннă ютçĕршыв çыннисем Баварире, Саар облаçĕнче тата Вестфалире пруссаксене (Пруссири нимĕçсене) курайманни ӳссе пыни çинчен каласа пĕлтереççĕ. Баварире пруссаксене тăрăхнипе мăшкăлласа «швейне прейссен» («Прусси сысни») тесе чĕнеççĕ. Баварири интеллигенци çапла калать: Германире наместниксем лартса тухнă хыççăн Баварин автономилĕхĕ пĕтĕмпех пĕтрĕ, вăл Пруссине пăхăнса тăракан провинци пек çеç тăрса юлчĕ, тет.

Баварири паллă деятельсенчен пĕри çапла каласа панă: «Гитлер Германи халăхĕн мĕнпур йăхĕсене пăхăнтарса диктатура туса хунине чăн-чăн баварецсем пурте кураймаççĕ. Кăнтăр Баварире, пĕтĕмпе пекех католиксем пурăнакан çĕрте, ĕç пруссаксене хирĕç тăрасси патнех çитсе тăчĕ», — тенĕ.

Гестапон Саар облаçĕнче сепаратистсен фракцийĕ вăйлăн ĕçлеме пуçланипе хирĕç кĕрешме лекет. Саарта Пруссине хирĕç тăма чĕнекен листовкăсем нумай сарăлнă, çав листовка: «Саар — нихçан та Пруссин пулас çук» — текен сăмахсемпе вĕçленет.

Пĕр ютçĕршыв çынни каласа панă тăрăх, Саар облаçĕ оккупациленĕ территори пек туйăнать.

Пруссаксене хирĕç тăнисем Германин ытти облаçĕсенче те пулнă, çаксем вĕсем уйрăмăнах Вестфалире палăрнă. Нацистла влаçсем пруссаксене хирĕç тăракансене, уйрăмăнах Германире ĕлĕк хăйсен автономийĕпе усă курнă провинцисенче, хаяр мерăсем йышăнса айăплаççĕ.

Нимĕçсен паллă летчикĕ Удет вилни

БЕРН, ноябрĕн 19-мĕш. (ТАСС). Германи информаци бюровĕ авиаци катастрофи пулнипе нимĕçсен паллă летчикĕ Эрнст Удет вилни çинчен пĕлтерет. Кунти пĕлсе тăракан çынсем хушшинче Удет апла вилнине ĕненмеççĕ. Пурте астăваççĕ, ютçĕршывсен пичетĕнче чылай пулать ĕнтĕ нацистсем Удета, вăл Гитлерпа пĕр шухăшлă пулман пирки, пăрса янă текен хыпара пичетлесе кăларнăччĕ. Германи хăй вăхăтĕнче ку хыпар тĕрĕс мар тесе пĕлтерчĕ пулин те, Удета пăрса янă текен хыпар сарăлнăçемĕн сарăлса пынă. Германирен килекен хыпарсем тăрăх, национал-социалистсен пуххисенче Удет пурнăçĕ çинчен сахалтан та вуншар çын ыйтакансем пулнă. Халь кунти çынсем çапла шухăшлаççĕ: нацистсем Удета вĕлерни çинчен малашне текех пытарса тăма пултарайман, çавăнпа вара юри çакăн пек, Удет авиаци катастрофи пулнипе пĕтнĕ, тесе хыпар шухăшласа кăларса янă.

Эрнст Удет Германин сывлăш флочĕн генерал-полковникĕ пулнă. Вăл империализмлă вăрçăрах летчик-истребитель пулса чапа тухнă. 1936 çулта Удет пысăк хăвăртлăхпа вĕçес тĕлĕшпе тĕнчери рекорда илнĕ.

Англири рабочисем Совет Союзĕпе пĕр кăмăллă пулни

ЛОНДОН, ноябрĕн 17-мĕш. (ТАСС). Англи хаçачĕсем Çурçĕр-Хĕвеланăç Англири çар заводĕнче пулса иртнĕ ĕç çинчен çыраççĕ. Заводра ĕç кунĕ вĕçленнĕ те, рабочисен смени киле кайма хатĕрленме пуçланă. Çав вăхăтра завода васкавлă заказ çитнĕ. Совет Союзĕ валли ятарласа боеприпассем хатĕрлеме станоксем тумалла пулнă. Завод пуçлăхĕсем рабочисенчен кам ирĕккĕн юлать тесе ыйтнă. Рабочисем часах сварщиксен, шлифовальщиксен, токарьсен тата сборщиксен бригади туса хунă та, çавăнтах ĕçе тытăннă. Рабочисенчен нумайĕшĕ пĕр чарăнмасăр 24 сехет хушши ĕçленĕ, пĕри 36 сехет хушши ĕçленĕ. Кусем ывăнса çитсен, вĕсене ытти рабочи-добровольцсем улăштарнă. Ахаль чух çак заказа пурнăça кĕртме 3 эрне хушши ĕçленĕ пулĕччĕç, халĕ ăна 4 кун хушшинче туса панă.

Польша халăхĕн йывăр пурнăçĕ

Польшăн Нью-Йоркра, Гаулейтерта, Познаньре тухса тăракан информаци бюллетенĕ пĕлтернĕ тăрăх, Грейзер çапла каланă: нимĕçсем Польша халăхĕн пурлăхне икĕ çул хушши экспроприацилесе пурăннă, 436 пин çынна хăйсен хваттерĕсенчен кăларса янă, тенĕ. Варселян (Познань) провинцинче 3.900 пин гектар çĕртен 3.116 пин гектарне нимĕçсем конфискацилесе илнĕ. Вĕсем кунта пурăнма нимĕç колонисчĕсене 50 пин семье куçарнă. Промышленноçăн 900 предприятине конфискациленĕ. Варселян провинцинче 10.700 предприяти шутланать, анчах çак шутран 3 пин предприятийĕ кăна поляксен аллинче.

Нимĕçсем оккупациленĕ территорире поляк ачисенчен 70 проценчĕ 5 çула çитиччен вилсе пырать.

Германи влаçĕн Бельгири çĕнĕ распоряженийĕ

НЬЮ-ЙОРК, ноябрĕн 18-мĕш. (ТАСС). Юнайтед пресс агентстви пĕлтернĕ тăрăх, «Брюсселер цейтунг» хаçатра Германи влаçĕсем Бельгире тата Францин çурçĕр пайĕнче пурăнакан американецсен мĕнпур пурлăхĕсене учета илесси çинчен приказ пичетлесе кăларнă.

Италия экономика енчен начарланса пыни

СТАМБУЛ, ноябрĕн 19-мĕш. (ТАСС). Стамбулри «Реалите» журнал Италия экономика енчен начарланса пынине кăтартса паракан çĕнĕ фактсене илсе пичетленĕ. Англия блокада тунă хыççăн, Италия ютçĕршывсене хăйĕн таварĕсене çуррине те ярса тăраймасть. Вăл тĕнĕл çĕршывĕсемпе кăна суту-илӳ тума пултарать. Анчах çав çĕршывсем ăна кирлĕ чухлĕ çĕрмамăкĕ те, каучук та, металл та пама пултараймаççĕ.

Италия Швеципе, Болгарипе тата Румынипе тунă суту-илӳ килĕшĕвĕсем хут çине кăна юлчĕç, мĕншĕн тесен Германия çав çĕршывсенчен мĕн пуррине йăлтах хăй сăптăрса илет. Нумаях пулмасть Румыния Италие хутпа улăштарса нефть тăратма чарăннă. Италия Испанирен хăшпĕр тĕрлĕ продовольстви илме пăхни те пурнăçа кĕмен. Францирен Çурçĕр Африкинчен Италия хăйне кирлĕ фосфатсене илме пултарайман, мĕншĕн тесен вĕсене унтан Германия турттарса кайнă пулнă, итальянецсем валли пачах хăварман. Германия Италирен ăна панă кашни тупăшăн тӳлесе татма ыйтать. Июль уйăхĕнче Италипе Германия ятарласа договор тунă. Çав договор тăрăх, Италин Хĕвелтухăç фронтне кайма йĕркеленекен чаçĕсене паракан хĕçпăшалсемшĕн мĕн чухлĕ тӳлемеллине палăртнă. Италин тӳлеме нимĕн те пулман пирки тепĕр темиçе кунтан çав договора улăштарнă. Илнĕ хĕçпăшалсемшĕн тӳлес вырăнне Италия Германин Ливири чаçĕсене тăрантарассине хăй çине илнĕ.

Журнал çакна палăртать: Германия Италирен ĕç вăйĕ яма ыйтать. Кăçал Италия тĕрлĕрен ĕçсенче ĕçлеме Германие çур миллион çын янă.

Çулпуç лартнă задачăсене хăвăрт пурнăçлассишĕн

Сталин юлташ, Мускав Совечĕн чаплă ларăвĕнче тухса каласа, пирĕн çĕршыв умĕнче тăракан хăрушлăхсем çинчен, Хĕрлĕ Çарăн вăхăтлăха пулнă ăнăçсăрлăхĕсен сăлтавĕсем çинчен тата пирĕн умра тăракан задачăсем çинчен уççăн та ăнланмалла каласа пачĕ. Çавăнпа пĕрлех павлин тĕкĕпе капăрланма хăтланакан çăхансен сăн-питне уçса питлерĕ; ССР Союзне хирĕç вăрçăпа тухса, ăна çиçĕм пек хăвăрт аркатса тăкма шутланă вăрă-хурахсен ĕмĕчĕ путланса ларни çинчен, çав çăхансен çарĕ пурпĕрех пĕтсе ларасси çинчен каласа пачĕ.

Сталин юлташăн çак историллĕ докладне кашни ĕççыннине ăнлантарса парасси, ăна кашни ĕççынни патне çитересси паянхи тĕп задача пулса тăрать. Уйрăмах пирĕн умра, пропаганда работникĕсем умĕнче, пысăк задачăсем тăраççĕ.

Паянхи кунччен эпир Сталин юлташ докладне ăнлантарса парас шутпа пурĕ 107 пуху туса ирттернĕ. Çак пухусенче пĕтĕмпе 5214 çын пулнă.

Паллах, районра тĕрлĕ отраçлĕсем, тĕрлĕ системăра тăракан организацисем пур. Çавна май Сталин юлташ докладне эпир çав пĕр-пĕр системăра ĕçлекен работниксене хăйсене уйрăммăн пухса ăнлантарса панă. Сăмахран, çыхăну работникĕсен, потребкооперацинчи работниксен, Заготовкăсен Халăх Комиссариачĕн системинче ĕçлекен работниксен, ялсовет тата колхоз председателĕсемпе ялхуçалăх специалисчĕсен районри пухăвĕсене туса ирттернĕ. Сывăх кунсенчех медицина работникĕсен, промысла артелĕсенче ĕçлекен работниксен, финанс работникĕсен районри пухăвĕсене туса ирттерме палăртнă.

Тĕрлĕ системăри работниксене хăйсене уйрăм пухса калаçни питех те усăллă. Мĕншĕн тесен ун пек туни çав пĕр-пĕр системăра ĕçлекен работниксен çитменлĕхĕсене тĕплĕнреххĕн уçса палăртма, Сталин юлташ хăйĕн докладĕнче лартнă задачăсене пурнăçлас тĕлĕшпе тумалли ĕçсене кашни система тăрăх тĕплĕреххĕн шута илсе палăртма май парать.

Заготовкăсен Халăх Комиссариачĕн системинчи работниксем, сăмахран, хăйсем çине çакăн пек обязательствăсем илчĕç: вĕсем аш-какай тата сĕт-çу тăратас плана декабрĕн 1-мĕшне, тĕштырă, çĕрулми тата пахча-çимĕç тăратас плана ноябрĕн 25-мĕшне, техникăллă культурăсем тата çăмарта тăратас плана декабрĕн 15-мĕшне тултарма пулчĕç. Ытти поставкăсем тăрăх та вĕсем çавăн пек татăклă обязательствăсем йышăнчĕç. Çавăн пек обязательствăсемех йышăнчĕç ялсовет тата колхоз председателĕсем те. Кунсăр пуçне вĕсем, авăн çапасси кая юлнине шута илсе, çак ĕçе декабрĕн 10-мĕшне пĕтĕмпех вĕçлеме пулчĕç. Ялсовет тата колхоз председателĕсен районри пухăвĕ йышăннă тăрăх, укçа-тенкĕ пухас плана декабрĕн 20-мĕш тĕлне пурнăçламалла.

Ытти системăри работниксем те çавăн пек татăклă обязательствăсем йышăннă.

Ишлей районĕнче пĕтĕмпе 112 колхоз. Калас пулать, паянхи куна пур колхозра та пухусем туса ирттереймен-ха. Халиччен пурĕ 78 колхозра ирттернĕ. Вăл пухусенче пĕтĕмпе 3013 çын пулнă.

Сталин юлташ докладне итленĕ хыççăн колхозниксем ялхуçалăх ĕçне вĕçлес тата государствăна тĕрлĕ продуктсем тăратас тĕлĕшпе татăклă обязательствăсем йышăнаççĕ.

Янăш ялсоветне кĕрекен «Ударник» колхоз Сталин юлташăн докладне ăнлантарса панă хыççăн тепĕр куннех тĕштырă тăратас обязательствăна пĕтĕмпех пурнăçланă. «Çĕнĕ Сала», «Маяк» тата Тельман ячĕпе тăракан колхозсенчи колхозниксем çывăх кунсенчех çĕрулми тата ытти пахча-çимĕçсем типĕтсе парас плана тултарма йышăннă. Çавна май вĕсем çĕрулмине кунĕн-çĕрĕн типĕтес ĕçе организациленĕ.

Чурачăк ялсоветне кĕрекен колхозсенче Сталин юлташ докладне ноябрĕн 10—14-мĕшсенче ăнлантарса панă. Колхозниксем çак çывăх кунсенчех государствăна тĕштырă парса татма йышăннă. Илнĕ обязательствăсене колхозниксем япăх мар пурнăçласа пыраççĕ: кашни кунах Шупашкара тырă лавĕсем ярса тăраççĕ. Ноябрĕн 17-мĕшĕнче, сăмахран, Шупашкара 17 лав тырă янă. Ку колхозсем кĕлтесене капана хывса пĕтернĕ, авăн çапас ĕçе те япăх мар организациленĕ.

Тăрăн ялсоветĕнчи Молотов ячĕпе тăракан колхоз Сталин юлташ докладне ăнлантарса панă хыççăн, тепĕр куннех государствăна тырă леçес ĕçе организациленĕ. Çав кун вăл 30 центнер натуроплата тыррине янă. Мăн Маркари «Правда» колхоз 60 центнер тĕштырă леçсе панă. Паллах, кун пек колхозсем районра татах та пур.

Ноябрĕн 11-мĕшĕнче Ишлейри МТС трактористчĕсемпе комбайнерĕсен пухăвĕ пулса иртрĕ. Пухура Сталин юлташ докладне ăнлантарса панă. Çакăн хыççăн трактористсемпе комбайнерсем тата механиксемпе рабочисем, тракторсене юсас плана декабрĕн 1-мĕшне пĕтĕмпех пурнăçлама пулса, хăйсем çине обязательство илнĕ. Хăйĕн обязательствине МТС япăх мар пурнăçласа пырать: тракторсене юсас плана паянхи куна 75 процент таран пурнăçланă та ĕнтĕ.

Сталин юлташ докладне вĕренекенсене те ăнлантарса параççĕ. Шкулсенче мĕн пурĕ 14 пуху иртнĕ. Вăл пухусенче 1714 ача пулнă.

Анчах пурне те туса çитернĕ теме çук-ха. Малалла татах та пысăк ĕçсем тума тивет.

Р. МАЛЮТИН.

ВКП(б) Ишлей райкомĕн пропагандăпа агитаци отделĕн заведующийĕ.

Германире налогсене ӳстернĕ

Вăрçă пуçланнăранпа Германире налогсене 4 хут ӳстернĕ. Вăрçăччен çулталăкри налогсен пĕтĕм хисепĕ 7 миллиард марка пулнă, 1941 çулта çав хисеп 27.200 миллион марка чухлĕ ӳснĕ.

(ТАСС).

Греци принцĕн заявленийĕ

ЛОНДОН, ноябрĕн 19-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви пĕлтернĕ тăрăх, Грецин принцĕ Павел Лондонра сăмах тухса каласа çапла пĕлтернĕ: Германипе Италия грексем хирĕç тăнине пĕтерсе тăкас шутпа çĕршывра Италин 15 дивизине тата нимĕç салтакĕсене 70 пин çын ытла тытса тăраççĕ, анчах çапах та Греция оккупантсене хирĕç тăма пăрахмасть,—тенĕ.

Казахсем çĕрмамăкĕ тата выльăх-чĕрлĕх тĕлĕшпе тунă çитĕнӳсем

АЛМА-АТА, ноябрĕн 19-мĕш. (ТАСС). Казахстанри колхозсем государствăн икĕ заданине вăрçă вăхăтĕнчи пек пурнăçланă — государствăна çĕрмамăкĕ памалли обязательствăна тата 1941 çулта аш-какай тăратмалли плана срокчен тултарнă.

Республикăра çĕрмамăкĕ тăвакансем кăçал, иртнĕ çулпа танлаштарсан, государствăна çĕрмамăкĕ 25 процент ытларах панă. Колхозсем халĕ те çĕрмамăкĕ пухаççĕ, государствăна леçсе параççĕ.

Ответлă редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

РЕДАКЦИ АДРЕСĔ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторăн — 0—67, редактор заместителĕн — 3—97, редакци секретарĕн — 4—40, пропаганда пайĕн — 4—97, парти пурнăç пайĕн — 7—97, ялхуçалăхĕпе промышленность пайĕсен — 6—88, çырусемпе рабсельскорсен пайĕн — 2—30, дежурнăйăн — 6—23, «Ленин çулĕпе» журналăн — 0—85, издательство конторин—0—23.

НТ 6672

Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательста и полиграфии при СНК ЧАССР, Заказ № 557. Ф. б. 58 - 24 п. л.